

درگاه

اون بش کونده بر نشر اولنور علم و صنعت مجموعه سی

۵ تشرین ثانی ۳۳۸

نومرو : ۳۸

ایکسینجی سنه: دردنجی جلد

بويه بر اترك انتشارى بويوك، هم يك بويوك بر حادثه تاق اولونغايلدر . آرتق بوندى صوگره غزته لدره ، مجموعه لدره ، رساله لدره تورك تاريخنه دائر ستون ستون بازى يازانلره ، ينى بونك كى ويا بوكا ياقين بر اثر وجوده كئيره . يه چكاره بواى تقيد ايتك ، بالاخره اسكى مسلكنه دوام ايدهرك ساخته شهرتى محافظه ايتك وظيفه سى قاليور ، چونكه بوشاق دولشدر . شمس الدين بكك بو اترى اوروپا علم عالمه هيچ بر شى علاوه ايدهرك ايسهده اوكون آراهسى سرعتمده ايلرله ين توركيا علم عالمه الك بويوك استفاده ين بخش ايتشدر .

ايشته ايلك آديم بو صورتله آيتلمش اولدى ؛ ايكنجى آديم ده بونك تورك تاريخى متخصصى يرند بولونلردن دكل ، مستقبل تورك تاريخچيلردن بلكه امك ايجاب ايدر .

هيچ بر اترك خطادن سالم اوله . يه جفتي دوشونهرك كوزيه ايايشن بر ايكي كوچوك پرووك مهم عد ايتديكم يالكلر بر دانه سندن بحث ايدم چكم :

« ص ٢٨ » ده بو منقبه نك ينى (اوغوز منقبه سنك) « اوغوز نامه » دينلن كتابده مندرج بولندينى بعض آثارده استناداً ادعا ايديلور رسهده « جمله سيله » مهرده بر نسخه سى بولندينى يولنده بر ادعا واردر . « عبارمى بر آرز شايان تاملدر . اوغوز منقبه سنك اوغوز نامه ده بولندينى اولجه بر ادعا ايسهده بونكون قطعي و حقيقى عد اوله بيله چك برماهيتمه در . اوغوز نامه نسخه سنك مهرده بولونمى كيك ادعا ايتديكى بيله يورم . مهر كيتبخانه سنده « دررالتيجان » ك باشدن و نهايتدن كيك بر نسخه سنك موجود اولدينى معلوم ايسهده اوغوز نامه نك بولندينى علم عالمه يك مجهول اولديفنندن بو جهتي دهافضل تنوير ايتنى بالذات شمس الدين بككن رجا ايدهرك . بوندى صوگره متعدد يرلرده ياكلش اولهرك كورديكيم بر اترك عنوانى ذكر ايتمه دن كچه . يه چكم : « ابوبكر عبدالله » ك « دررالتيجان » ك مفصل اولان اترنى فؤاد بكده داخل اولدينى حالده « كترالدرر و جامع المعير » يازيور ، بونى اولافؤاد بكك « ايلك متصرفلر » نده او قوركن مرتب خطاسى عد ايدهرك كچم ايسهده متعدد يرلرده عين خطا نك تكررى بو سفيرده شمس الدين بككده عين صورتده يازمى سنى آرتق مرتب خطاسى عد ايده . يه چكم . حالبوكو بو اترك آدى « كترالدرر و جامع الفرر » در .

سوزمى يتييرمزدن اول محترم مؤلفدن كنج تاريخچيلر نامه شور رجاى ايدم چكن : مادام كه اترك نسرندن غايه « ده اكنيش تيمات محصورلرينه پيشدار » اولتى در ، او حالده اترك نهايته ممكن مرتبه مفصل بيلوغرافى جدول علاوه ايتك .

صيفه نامه

كوچوك حكايه :

« تسليم ! تسليم ! »

تحقيق غايه هيتى بوتون شاهدرلى ديكلديكندن وفلا كترده لرى كوردكندن صوگره نوط دفترلى قايوب كيتكه حاضرلا نيركن ، قائمقام بك :

— دوريكيز ، ديدى . سزه شوق ائدى اسنمده بزنى داه ا ديكله يم . واقعا زاولالى كوردى كى فاجمه لك دهشتدن سيكيلر نيك وعقازك موازنه سنى قايب ايتش بر حالده در . فقط كوردى كى لوحه لك بعضيرنى شايان حيرت بر وضوح ايله خاطرلا يور . هله بونلر ايجنده بر كوچوك قيز چوچونك صورت قتلى واركه ، انسان اونك اغزندن ديكلكن توپلى اورپور ، مساعده ايدرسكيز چاغريم ...

وزيله باسوب چاوشه امر ايتدى :

— چابوق ، دعوى وكلى شوق ائدى ين بول ، كيتير . ظن ايدرم ، شوراده قومده در .

ديدى . كيتكه حاضرلانان تحقيق غايه هيتى اعضاسى تكرار دفترلى آجيلدر . يونان وحشته اعظمى بر درجه ده ساحه اولان يرلردن بر ده « قصبه » قضاسى ايدى . بورايه دائر صباحدن برى آلمان نوطلر صيفه لر دوليرمشدى . قائمقام بك ديدى كه :

— شوق ائدى ، كنديسنه كوردى كى شيرلى بر دفته سوبلك فرصتى ويرديكيز ايجين بزه چوق مشكر اوله چقدر . چونكه ، زاولالى آدامى قاج كوندر ، صاحبدن آقشامه قدر ديكلمه دن آرتق هر كس بيقمشدر ، لكن اونده كى اكلا تى احتياجى اصلا توكنمه مشدر .

قائمقام بك ، بوسوزلى سوبله ديكى صيراده ، ايجرى به ، قورى ، اوزون وصولوق بكزلى بر آدام كيردى . بوتون قصبه اهالى سى كى بونكده اوستى باشى پزهرده ايدى ويا قانسز كوملكنك بر دوكه سى قويمش كردنى يازى قدر آجيلمشدى . بحاجت بر آتله پارلايان كوزلرلى او طرور انلر اوزرند دولا شدردى ؛ اوزون بر بولدى قوشه رق گلش كى خلجان ايجنده ايدى ، اطرافنده او طورا جق بر ير آرادى وديك ديك قائمقامك يوزيه باهرق :

— بى اوستله ايجين چاغيرديكيز دكل ؟

دييه صوردى . قائمقام او كا براسكله كوستردى :

— اوت ... او طوريكيز . آكلا تيكيز باقهلم . فقط ياواش ياواش ... شوبله ، صيراسيله ...

ديدى . شوق ائدى باقىلرلردن داه ا عجائب و داه ا ثابت بر تسيله كولومسه يهرك :

— بكي ، بكي ، صيراسيله . ديدى . خير سترانلر بورادن چيقمه باشلا دقلى هانكى كوندى ؟ هانكى هيسنه ويشملر داغيلمشده بزه اوجيزدن بيله چيقمه مساعده ايديله مشدى ؟ ايشته اوكونلرده ايدى ؛ شهرده يك دهشتلى شير اوله جنى آكلادم و بر كچه يازمى ، كيزيله ، باشى آلوب بزم باغه قاچدم . بزم باغ تام سيف بولانك اوزرند در ، فقط باغك

درگاه

قله سى ايجه ايجرلكدر ، آغاچلرك ، آصمه لك آره سنده كوچوك بر بنادر ، يولدن كچنلر هيچ كوره نلر ...

بوتقطه نظر دن دوشوندم كه ، صافلا تى ايجين لك آي بر اوراسيدر ، ايشته اورايه كيتيم ، صافلاندم . كاشكه كيتيم ، كاشكه صافلاناز اوله يدم . زيرا ، نه كوردمسه او اوغورسز بخره سندن كوردم ، بخره لك دمير قانادرلى واردر ، اونلر ك آرا لى نندن باقم ، تانهايته قدر هر شير آلوب بتيجه به قدرم . او چوچوق « تسليم ! تسليم ! » ديه هاقيردينى زمان ...

قائمقام بك :

— شوق ائدى ، حكايه كنك سلسله سنى تعقيب ايديكيز ، آتلامايكيز . ديدى .

شوق ائدى ، شاشيردى :

— عفو ايدرسكيز ، چوچو غك سسى بردن بره ينه قولانمه كدى ده اونك ايجين ... نه ديوردم ؟ ديه صوردى . قائمقام بك :

— باغكيزك قله سنه صافلانديكيز ، صوكره ...

ديدى ،

— بوتون كچه ، صباحه قدر بولاك كورولتوسنى ديكلدم . اوتوموبيلر ، آتله ، آراچلر ، جوشقون بر سيل اوغولتوسيله كچيوردى . شفقله بران بخره لك آره لى نندن باقديم زمان توزدن دوماندن بر شى كوردمدم . بو تهاجم بوتون كون آقشامه قدر دوام ايتدى ، يولدن طاشان قالا باغك بر قيسى ياي اوله رق كومه كومه بزم باغك ايجندن كچيوردى ؛ بونلر كيوغى توزه طورا نه بولانمش ، سلاحرلى طاشيمه دن بيقمش بوزون يونان عسكرلى ايدى ، برى بريلرلى چاغيرارق باغيره شوق وقارمه قارشيق اوله رق يورر . يورلدى . ايشته ، قصبه به بونك آقشامى آتش ويرمشلر . بن اوزا قدن باغينك عكسنى كچه ياربينه دوغرى ايجه كورمكه باشلادم ، كوك يوزنك شرق طرفى اوله بر قيزىلاق ايجنده ايدى كه ... بردن بره كوندوز اوليوردى صاندم . بوانلرده بولاك اوستنده كى ازدحام بر آرز آزالمشدى . بخره يي آچدم ، باشى ديشارى به اوزاتم : برده نه كوردم ! تام بزم قله نك ديبندن ، بش اون كشى ، باغ كوتوكلى سى سپر آلمش ، سينمش ، او طوريور و ياواش ياواش قونوشيور .

تحقيق هيتندن برى صوردى :

— مسلمان ايديلر ؟

— اوت ، اوت ، تور كچه قونوشيورلردى ؛ هم ظن ايدرم كه بزم قصبه دن ايديلر ، طانير كى اولدم . فقط ، اطراف نه قدر اوله قارا كلكدى ، ايسهجه يوردم . وفصيلتلىر ده بك اى ايشيده . يوردم . يالكلر بر قاج دفته قولانمه شوق ائدينك قله سى ، ديه بر طاق سوزلر كدى : مطلقا « آجيق اولسه ايدى كيروب صافلانسه ايدك » ديورلدى ايجين سسانمدم ، « نيجين بيورك ، كيرك ! » ديه دم ، آه ، نه سرسلك ، نه سرسلك ... بلكه ، قايوى

تائيس

— بايررس —

هر مودور — بو خرافه مجهولم دکادی .
خاطره کاپورکه الهی ههله ناک استحالاندن بری
انسانسده امپراطور «تير» زمانى سحر بازلندن
«سيمون» له برابر ياشاديني حکايه ايدرلدى .
مع مافه زوانك غيراردى اولديني و ماکلرک چي
سقوطلرنده اونده برلکده سوروکله دکاري ظن
ايدرم .

زه نوتيس — فى الحقيقه، هر مودور، واف
اسرار اولمايان بض اکملر زواللى اونوا آنک بارضا
سقوط اتميش اولديني دوشونيرلر . فقط بو ادعا
دوغرى اولسیدی اونوا آنکناهلرى عفو اينديرن
فاحشه، بوتون اوکلرله ملع قربان، عيبرلرک سکريله
ايصالتمش اکک، سويلى آداق، لياقتلى فداکار
دومانلرى ربه دوغرو چيقان آتسه ياقلمش قربان
اوللازوايسته ايسته به ايشانله ملع اولسیدی کناهلرک
هيچ بر فضيلى بولمازدي .

قايقراط — حيايه دائما تکرار عودت ايدن
ههله ناک شيدى هانكى مملکتده، نه نام آلتنده
وانسل شايان پرستش برشکده ياشاديني اوکرتمک
ايسترميسک زه نوتيس ؟

زه نوتيس — بويه بر سري کشف ايتک
ايچون پک حکيم اواق لازمه و حکيملاک شاعرله
ويرک دکدر، قايقراط او شاعرله که اشکلاک قابا
عالمده ياشارلر و چوقلرکي اصوات، وبوش خيالات
اياله اکتيلر .

قايقراط — الهله حقارتدن حذر ايت ،
دينس زه نوتيس ؛ شاعرلر اونلرجه محترمدر .
ايلاک قانولر نظماً بالذات لامعوتلر طرفندن املا
ايدلمشدر ، الهلرک کهاتى منظومدر . الهلرک سهارى
قولالر ايچون لطيف صدارلى واردر . کيميلمک
شاعرلر کاهندر وهرشى اونلره ظاهرر ؟ بن که
شاعرم باشمده اوبولونک طافلان تجى طاشيرم ،
اونوا آنک صوک تمثيلانى سزم افشا ايدمچکم .
ابدى ههله مانکس زدهدر . او بزم باقور ، بز اوکا
باقورز . قواني ياناغناک ياسيدلرسته دايامش ، شو
چوق کوزل ، چوق متفکر ، کوزلرنده ياشلر ،
دواقلرنده بوسلر اولان قادينه باقکزر . ايشته
کنديبى ! پريام کولرندهکى، مضره آسيما کولرندهکى
کي سويلى اولان اونوا آنک بوکونکي آدى تائيسدر .
فيلتا — نه ديورسک قايقراط ؟ سوکيلي
تائيسم «پاريس» ي «مه نلاس» ي «ايلون»
اوکندم دوکوشن کوزمل چيزه ملي آککشلرى
طايعش اولسون ! ترووا آتى بوکونکي ايدى تائيس ؟
آريستوبول — آتدن کيم بحث ايدور ؟

منظومه :

انتخاب قيزلر

کچدیلر روز کارک کچدیکي بولدن
ينه کيمسه سزه ينه بالکزلر ..
ماضی آکديران بواکي بولدن
کچدیلر بو آقشام اختيار قيزلر !

بر سردر قابلری هيچ آکلاشيلماز
قابلمه کيديلن بولار آشيلماز
قابلری ، آجدهده بهار ، آجيلماز
هردم کيمسه سزر ، هر دم ايسيزلر ..

کولومر کيدير کوزلری ياقين
بر چرک ابدى نورينه ، دالغين ..
بو آقشام افنده يوکمه ان طاقک
آلتندن کچدیلر اختيار قيزلر !

۱۳۲۷ احمد فرسى

کيدى ... بردن بره نرمدن چيقديلر ، بيلديورم ،
داغ طرفندن کچدیلر ظن ايدرم ؛ بزم قلنک آره سندن
چيقديلر ، آناسى آلتدن طومش قوشيورلدى . تام
باغک اورته سنه کچدیلرکي زمان يونان عسکرلرکي
کوزديلر وکرى به دونوب ، کچدیلرکي طرفه دوغرى
قوشمه باشلاديلر . اوزمان بولمکي قالا باقتن بر
سونکولى آيريلدى ؛ باغک ايجه آنلادی
وتورکجه «دور ! دور !» ديه باغيازق آرقلرينه
دوشدى . مان قلنک آرقه قديمکي نچيره يکسيزدم ؛
باقدمک ، آناسى آلتدن طومش سوروکليوز ؛ باغ
کوتوکلرينک آرمسندم دوشه قاقه ، دوشه قاقه
کيديلورلر . لکن نرمة ؟ ايشته آرقلرندن قوشان
آدم بيشيور ، ايشته بيشيدى ؛ آنى اوزاتسه ياوروجک
آرمود صاني قدر ايجه بونندن ياقالا به جى ... فقط
بوکاجت قاللاى ؛ چوجوق آناسنک آنى براقدى ؛
دوندى ؛ قولارنى هوايه قالدردى : «تسليم ! تسليم !»
ديه باغيدى . سکيز دوقوز ياشنده يا وار يا يوقدى ؛
لکن ، اوقدر ضعيف ، اوقدر حيايز بر شيدى که
ياشله جشله ، أت وکيدکن انسانقله هيچ برعلاقسى
يوق کي کورونيوردى ؛ بوتون وجودى بر يارق
تيرم يوردى . وسى برچوجيوک ، برکوجوک قوشک
سسنه بکزم يوردى . «تسليم ! تسليم !» ديه
باغيدى . بوتدير نرمدن بردن خاطر يسه کلش ،
بوکجه نرمدن اوکرتمشيدى ؟ بردن بره کوزلرمدن
ياشلر بوشانيوردى . اونک سونکولندکي بياشلرک
آره سندن کوردم ، ياوروجى وجودينه بانان سونکودن
دها کوجوکدى ، کنديسنى اولديرن آدامک يوزينه
حيرته باقيوردى ، بر قاج دفه «آنه ! آنه !»
ديه هايقيردى واورته سندن قيريلان براجه دال کي
ايکي بولکوم يره يوارلاندى . «

يعقوب قيرى

بوتون قانچالره آچيش اولسيدم ، هپسى ايله برابر
اوچوجوق ده قورتوله جقدى ؛ ياوروجک نه ايجه جک
بر سنى واردي ؛ نه قدر ضيفدى ! آمان يارم ؛
نه قدر ضيفدى ! اوموز باشلرى ...
قائمقام پک ، ينه شوق افندى يي تسلس والسجامه
دعوت ايندى .
شوق افندى ، کوکسى وورمق :

— نه يابه ، وجدان عذابى ايچندم ، يايورم . ديه
باغيدى . عقلم هب اوچوجوقده ... هب اوچوجوقده ...
بر بويوک آدامک اولوميله برکوجوک چوجوغلک اولومى
آرمسندم نه فرق واردر ؟ قير صاقالى اختياري کوزم
اوکندم يره ياتيروب بر قويون کي باغيره باغيره
بوغازلاماديليرى ؟ اوج يرنن سونکوله بوب يره
سردبکلى ديقانلنک باشى طاشله آرمه ديليرى ؟ اوقيرک
آناسنى برچوال پارچيسى کي . سوروکليه سوروکليه
آلوب کيتمه ديليرى ؛ لکن بولرکيه هيچ برى اوچوجوغلک
اولومى قدر مدعش و ميهيچ دکادی ، ياوروجق
«تسليم ! تسليم !» ديه باغيدى ايدى . هيچ
تسليم ! دين آدام اولديريليرى ؟

قائمقام پک ، بوسبوتون سيگرلندى :
— رجا ايدرم ، شوق افندى ، ملاحظاتکيزى
کندبکيز صاقلايکيز و افاداتکيزم برافديکيز نقطه دن
باشلايکيز . ديدى .

— افادات ... اوت ، اوت ! نرمة براقشدم ؟
ها ... بن بو فضيلتلى ايشيدير ايشيتنر يلاوشجه
نچيرمى قبادم . بولک اوستنده کورولورلر ، هايقيريشملر
يکيدن جوغالغه باشلامشدى . قادين وارکک سسلرى ،
تورکجه ، رويجه برى برنه قاريشيوردى . اک زياده
شوکله لرى ايشيديلوردم : «دور ، دور ! چيقار ...
هايدى ، هايدى ... چابوق . غاموطو ! وره ايسته ليو !
آلادو ، ارخته ! آمان الله ، آل ، آل ... اياغکي
اوبهيم . جاني باغيشتا !» و نچيرمه مک دمير قانادلى
آره سنده تيريتيرتم يوردم . صباجه قارشى برده باقدمک
بوسسلر و بوسوزلرکي قاريشيق برخاق بولک اوستندن
آقوب کيديلور . سونکولو يونان عسکرلرى آرمسندم
باش آچيق قاديئلر ، صارقلى بونلرينه دولانمش آداملر
باين آياق چوجوقلر برقاصيرغه نک ياديني کر دبالر حانده
توزى دومانه قاهره قوشيورلدى . بو قالا باغک
آرمسندم بعضاً يره دوشه نلر اوليوردى . او وقت
سونکولو عسکرلرندن برى کرى به قايور ، بودوشه نى
تکمه له يره ، تونکنک دک ديچکي ايله وورمق قالدبر .
مغه چاليشيوردى . بعضيلرى قاقه يور و «غاموطو
تورقوس !» تکدير لايه بش اون يرنن سونکوله بوب
قاييوردى . بن چيققدن صوکره بولک اوستنده بويه
قاج دانسه راست کلام ؛ برچوجوق کي بوزولمش
ياتان صاجلرى قينه لى نيله روالى ياراسنک اوستنه يايشمش
قالش ، کوزلرى يارى آچيق يکيت ديقانيلر کوردم .
لکن بولر آرمسندم اک آچيقايسى او «تسليم ! تسليم !»
ديه باغيران قير چوجوغلک جسدى ايدى
ياوروجق يره آتيلمش ، چيکنه تمش کاغدن بربک